

Ба Шурои диссертациони 6D.KOA –
104-и назди Институти фалсафа ва
сиёсатшиносии ба номи А. Баҳоваддинови
Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон
(734025, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33)

ТАҚРИЗ

**ба автореферати рисолаи илмӣ Чилаева Муҳайё Тоҳировна дар
мавзӯи: «Масъалаҳои иҷтимоӣ ташаккули тарзи ҳаёти солими ҷавонон:
омилҳо ва дурнамои он (таҳлили сотсиологӣ)» барои дарёфти дараҷаи
илмӣ доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯи ихтисоси 6D050100 -
Сотсиология (6D050103 - Сохтори иҷтимоӣ, ниҳодҳо ва равандҳои
иҷтимоӣ)**

Пеш аз ҳама ин нуктаро зикр намудан ба маврид аст, ки масоили
вобаста ба ҳаёти ҷавонон, ки дар Тоҷикистон аксари аҳолии кишварро
ташкил медиҳанд ва кишри аз ҳама ғаёлу сернеруи он мебошанд, бешубҳа
мубраммият ва муҳиммияти хоссаро соҳиб мебошад. Ин гуна мавзӯҳо дар
ҳама самтҳои таҳқиқотӣ ҷолиб бошанд ҳам, вале онҳо дар доираи таҳлили
илмӣ ҷомеашиносӣ боз ҳам зиёдтар серталаб мебошанд. Аз ин рӯ,
мубраммияти мавзӯи интихобкардаи диссертант Чилаева Муҳайё шакку
шубҳаро эҷод намекунад.

Чунончи ҳуди муаллиф дар муқаддимаи авторефераташ қайд
мекунад, имрӯз ин масъала дар сиёсати иҷтимоӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон яке
аз самтҳои афзалиятнок ба ҳисоб меравад, зеро дар инсон маҳз дар давраи
ҷавонияш заминаҳои тарзи ҳаёти солим мустаҳкам гардида, худмуайянкунии
иҷтимоӣ ва ғаёлияти касбии ӯ муайян карда мешавад. Аз ин рӯ, Ҳукумати
Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳамкорӣ бо ниҳодҳои ҷомеаи шахрвандӣ барои
ҳалли масъалаҳои ташаккули тарзи ҳаёти солими ҷавонон ҳамчун неруи
бузурги иҷтимоӣ тамоми тадбирҳои заруриро меандешад. (Автореферат.
сах.3)

Аз назари муаллиф тарзи ҳаёти солим гуфта, ин шеваи зиндагониест, ки беҳбудии комили ҷисмонӣ, рӯҳӣ ва иҷтимоии фардро инъикос намуда, ба ташаккул, нигоҳдорӣ ва тақвият ёфтани саломатии фард мусоидат мекунад ва воситаи самарабахш ба роҳ мондани вазифаҳои биологӣ ва иҷтимоии инсонро таъмин менамояд. Моҳият ва хусусияти ташаккули тарзи ҳаёти солим аслан аз самти арзишӣ, ҷаҳонбинӣ, таҷрибаи иҷтимоӣ ва ахлоқии фард вобаста мебошад. Меъёру арзишҳои тарзи ҳаёти солим аз ҷониби омма ҳамчун ченак қабул карда мешаванд, аммо на ҳамеша бо арзишҳои ташаккулёфтаи шуури ҷамъиятӣ мувофиқат меkunанд. Тарзи ҳаёти солим чун шакли рафтори фаъол ва ба ҳадаф равона гардида, ҳифз ва нигоҳдории бардавоми солимии равонӣ ва ҷисмониро баррасӣ менамояд.

Дар автореферат назарияҳои ҷомеашиносони ватанию хориҷӣ, ки ба шарҳи илмӣ-назариявии масъалаи тарзи ҳаёти солим дар байни ҷавонон бахшида шудаанд, таваҷҷуҳ дода шудааст ва онҳо таҳлил ёфтанд ба таври васеъ истифода шудаанд. Бештар ба назарияҳои таваҷҷуҳ шудааст, ки ҷанбаҳои иҷтимоии ташаккули тарзи ҳаёти солимро баррасӣ кардаанд. Инчунин, дар таҳқиқот ба сифати манбаи иттилоот адабиёти илмӣ ва таълимӣ, натиҷаҳои таҳқиқоти сотсиологӣ, ҳуҷҷатҳои расмӣ, маводи оморӣ, мақолаҳои илмӣ, маводи интернетӣ ва дигар сарчашмаҳои гуногуни илмӣ истифода шудааст.

Диссертант дар доираи таҳқиқоташ методҳои умумиилмӣ ва диалектикӣ, таҳлили мантиқӣ, муқоисавӣ, шарҳдиҳӣ, умумиятдиҳӣ ва равиши функционалӣ-сохториро дуруст истифода кардааст. Ҳамзамон, ҳангоми омӯзиши мавзӯи рисола методҳои таҳқиқоти сотсиологӣ, аз ҷумла: мушоҳида, таҳлили ҳуҷҷатҳо, муқоиса, пурсиши сотсиологӣ ба таври васеъ истифода шудаанд.

Навгониҳои илмӣ таҳқиқот мушаххас ва аз ҷиҳати назариявӣ амалӣ асоснок шудаанд. Нуқтаҳои барои дифоъ пешниҳодшаванда низ дар умум мазмуну мундариҷи воқеии рисола дар бар мегиранд. Дар онҳо назарияҳои сотсиологии олимони ватанию хориҷӣ ва ҷанбаҳои иҷтимоии ташаккули

тарзи ҳаёти солим ҳамаҷониба инъикос ёфта, воситаи истифодаи онҳо дар шароити иҷтимоии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян шудаанд. Таъкид гардидааст, ки арзёбӣ намудани вазъи кунунии тарзи ҳаёти солим дар байни ҷавонон ва муайян намудани омилҳои иҷтимоии таъсиррасон барои баланд бардоштани сатҳи солимии онҳо аҳаммияти илмӣ ва амалиро доро мебошад.

Дар автореферат пешниҳод гардидааст, ки оила дар ташаккули муносибати ҷавонон нисбат ба саломатӣ, риояи меъёрҳои тарзи ҳаёти солим ва пешгирии одатҳои номатлуб нақши аввалиндарачаро дорад. Ҳамзамон, муассисаҳои таълимӣ, барномаҳои давлатии солимгардонӣ, дастгирии варзиш, фаъолияти марказҳои саломатӣ ва корҳои профилактикӣ дар баланд бардоштани маърифати тиббию иҷтимоии ҷавонон нақши муҳим мебозанд.

Дар ҷараёни омӯзиш ва таҳқиқоти илмӣ муаллифи автореферат маводи зиёди илмӣ-назариявӣ, оммавӣ ва эмперикиро дар бораи ташаккули тарзи ҳаёти солими ҷавонон таҳлил кардааст. Аҳаммияти назариявӣ ва амалии мавзуи таҳқиқшаванда дар автореферат ба таври равшан ифода ёфтааст.

Дар баробари дастовардҳо автореферат нуқсонҳои норасоии алоҳида низ оро нест, ки ислоҳу бартарафсозии онҳо метавонист хусну сифати онро беҳтару хубтар созад. Аз ҷумла: Хуб мешуд, дар таҳқиқот падидаи муҳочирати меҳнатии бармаҳали ҷавонон, муҳочирати ғайриқонунӣ ва таъсири равонии онҳо ба шаклирии манфии тарзи солими ҳаёти ҷавонон ба таври лозима таҳлилу баррасӣ меёфт, ки ин дар автореферат дида намешавад. Вале ин эродҳо хусусияти тасиявӣ дошта, дар ҳеҷ сурат арзиш ва моҳияти рисолаи илмиро коста намегардонанд.

Ба таври умум, автореферати Чилаева Муҳайё Тоҳировна дар мавзуи «Масъалаҳои иҷтимоии ташаккули тарзи ҳаёти солими ҷавонон: омилҳо ва дурнамои он (таҳлили сотсиологӣ)» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯйи ихтисос комил ва мустақилона таълиф ёфта, он ба талаботи кори илмӣ-таҳқиқотӣ пурра мувофиқат мекунад. Мазмун ва сохтори автореферати диссертатсия ба талаботҳои муқарраршуда ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дараҷаи

илмий доктори фалсафа (PhD) - доктор аз рӯйи ихтисоси 6D050100 -
Сотсиология (6D050103 - Сохтори иҷтимоӣ, ниҳодҳо ва равандҳои
иҷтимоӣ) мебошад.

Такриздиханда:

Муаллими кафедраи фалсафаи
Раёсати тайёр кардани кадрҳои
илмӣ Академияи миллии
илмҳои Тоҷикистон, д.и.ф.

Мирзоев Ғ.Ч.

Суроға: ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ 33, АМИТ.

E-mail: Gaffor-1964@mail.ru

Тел.: +992 93 505 66 56 (моб.)

+ 922 372 21 58 16

Имзои д.и.ф., муаллими кафедраи фалсафаи Раёсати тайёр кардани
кадрҳои илмӣ Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, Мирзоев Ғ.Ч. –
ро тасдиқ мекунам.

Мудири Шуъбаи кадрҳо
ва корҳои махсуси Академияи миллии
илмҳои Тоҷикистон

Акрамзода Т. С.

«24» 08 соли 2026